

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU
POSLOM NA MJESEC K 125. ZA TROMJESEC
DINJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15
I UŽUTOŽU U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TI-
SKARI“ (DR. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRAN-
KIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Odluke uprave stranke prava.

Svršetkom ovoga mjeseca imao bi se, po viestima novinstva, sastati sabor u Zadru.

Uprava stranke prava pred sastanak sabora, po običaju, sazvala je svoju sjednicu, da se odluči o držanju i djelovanju saborskog kluba u saboru.

Sastanku uprave prisustvovali su i zastupnici, te svi članovi, osim imot- skih zapričenih izborima i dvojice bolesnih.

Nakon svestrane razprave prihvaćeni su jednodušno i jednoglasno zaključci koje smo mi već priobćili.

Nije bilo člana uprave, nije bilo nikoga, koji bi se primljenim zaključcima ma samo iz daleka protivio. Oduševljenjem su bili primljeni i od najumjerenijih.

Ta činjenica podpune i svestrane jednodušnosti dokaz je najočitiiji, da su zaključci poprimljeni vjerni tumači mišljenja i osjećanja ogromne većine pučanstva u zemlji. Ovako kako je danas ne smije dalje ići. Mora se napredovati, a za to mora se zemlja osloboditi od onog skupa, koji nekažnjeno harači po zemlji i koji je sve pokrajinske ustanove protivio u najodurnije stranačke agencije.

Što je danas Zemaljski Odbor? Što pokrajinsko školsko vijeće? Što mješovito povjerenstvo? Što vjerski zavod? Što sve ostale ustanove? Što mnogi politički i sudbeni činovnici?

Izbori za carevinsko vijeće, pa izbori občinski, pa svjederni progoni pravaša po cijeloj pokrajini; muke na koje su pravaši stavljeni, a o kojima pisati ne smijemo kako bi htjeli, jer bi bili zapričani, davaju oznaku do čega se dolazi i od onih organa, koji upotrebljavaju i zločinačku varku samo da bi spasilili sebe i svoje položaje,

kako to dokaziva slučaj Tončić-Machiedo.

S druge strane poznato je da mogu neljudi uprav i haračiti javno dobro samo ako su u službi nizkih stranačara na Zemaljskom Odboru i njihovih već propalih družba. Pa opet što se dobra radi? Kako se upravlja? Kako se razbaciva narodna muka?

Najbezstidnije se saveze sklapa samo da se ovaj sustav u životu uzdrži. Koji su do jučer poricali si međjusobno poštenje, danas su jedno- mišljenici i drugovi, saveznici, samo u nadi da bi satrli jedinu stranku u zemlji, koja im sprječava slobodno haračenje i uništenje svakog napredka zemlje i naroda. Baca se pod noge — kako savez Trumbić-Ivčević-Smod- laka dokaziva — i ponos i osobna čast, ali se hoće uništiti stranku prava.

Je li to od koristi zemlji, narodu? Ne i nemože biti, pa svak zna i čuti da se zaključkom stranke prava učinilo što je jedino bilo moguće, što je jedino odgovaralo ponosu, časti, koristi naroda i zemlje.

Što se hoće? Samo ono što mora da svaki pošten Hrvat, pa i svaki sin ove zemlje želi i traži.

Hoće se, da se skupu samoživ- vaca, koji ne poznaju ni pravo ni zakonitost ni korist zemlje, onemogući za sada i za buduće dosadnje za narod i zemlju štetno, samovoljno i protuzakonito gospodarenje.

Hoće se da napokon u zemlji zavlada zakonita sloboda i da narod bude mogao slobodno izabrati svoje občinske i saborske prestavnike.

Hoće se u jednu rječ razpust nezakonito izabranih občina, razpust sabora i nove izbore, u kojima ima doći do slobodnog izražaja istinita volja naroda.

To je poruka stranke prava, to je njezina rječ od koje ona ne može odustati.

Prema tomu, sazvala se sabor do nekoliko dana ili do nekoliko mje- seci, ta poruka ostaje, nepromjenjiva, dok se pravdomno zahtjevu stranke prava ne udovolji.

Mi znamo, sada će neprijatelji naroda, njegovi izrabljivači i haračije ustati na stranku prava pisanijom, klevetanjem i grajom, da će tako, trpiti interesi zemlje i naroda, da će se tako zapričiti mnoge korisne u- stanove, zakonske osnove itd. itd.

Ali ta galama nas ne plaši. Mi kažemo: Jedna od najprvih i najpre- snijih potreba naroda i zemlje jest da ovo stanje koje danas vlada pre- stane. To stanje ne može prestati, ako se ne sruši. Otačbeničku dužnost da ga sruši preuzela je na sebe stranka prava kao opunovlaštenik većine naroda. Ogromna većina naroda pod današnjim stanjem trpi, a samo pojedinci udruženi u vladajuće klike imaju od današnjeg stanja koristi. Korist obća dakle zahtjeva sušiti te pojedine izrabljivače naroda i njegovih najvećih ustanova.

Bez toga nemoje biti nikakva napredka ni gospodarskog ni politi- čkog za narod. Ponos korist naroda zahtjeva da se jednog učini rđa u ovoj našoj upropašenoj zemlji i da se stvore odnosi u kojima će narod moći barem u granicama postojećih zakona slobodno izražavati svoju volju i svojom mukom upravljati.

U ostalom zahtjevu stranke prava nije teško udovoljiti. To može biti učinjeno odmah. Razpust poznatih protuzakonito i silom izabranih občina, razpust sabora i izbori bez sile, bez korupcije, bez kažnjivih prevara, sve su to stvari koje mogu biti obavljene kroz kratko vrijeme. Kroz 3—4 mjeseca može biti sve obavljeno.

Stranke bi došle u sabor prema svojoj faktičnoj snazi i dalo bi se urediti sve one ustanove, koje se danas najpodlije izrabljivaju u najprostije stranačke svrhe, osobito u progone pravaša.

Očito je da bi tako sredile se prilike u zemlji i da bi se zastupstvo moglo dati na koristan rad za narod, koji u današnjim okolnostima nije mogući, kako se to do sada dokazalo, budući su svi predložili pravaša, koji su smjerali na obće dobro, uvijek bili zabaceni. Nego da su i primljeni bili ne bi koristili, jer gdje je uprava, kao današnja u Dalmaciji, ne može nikad biti što dobra ni korisna. Tu se i najbolje ustanove pretvaraju u pro- kletstvo za narod.

Protivnici stranke prava već su unapred prošli se od pravaške svjesti, pa su u zdvojnosti poduzimali sve, ne bi li nas satrli.

Prevarili se, pak sada, ako svi znaci ne varaju, htjeli su svoje djelo- vanje omogući pomoću jednog *veoma važnog i za učitelje potrebitog pitanja*. Oni koji su se uvijek opirali poboljšanju učiteljskih beriva, sada pred sabor raztelalili, da će oni to pitanje urediti, ne bi li tako prisilili stranku prava da ih pusti još nesmetano haračiti.

Priznajemo, igra je bila dostojna Tončić-Machiedo. Ako se pravaši puste na liepak, dobačić će koju kost učiteljima, tako da bi za dugi niz go- dina to pitanje bilo uređeno na njihovu najveću štetu. Ako pak pravaši budu ostali pri zahtjevu koji im nalaže korist i ponos zemlje, tada će oni razdražiti učitelje proti stranci prava.

Nego ta igra nije upalila. Ako je učitelstvo hladno pa prosudi sve prilike, ima doći do zaključka, da je stranka prava i za njih najbolji štiti.

I zastupstvo i novinstvo stranke prava uvijek je učitelstvu išlo na ruku

i štiti ga, pa i sada — kad se i „većina“ koja dugi niz godina gospo- dari tobož zagrijava za učitelje — zar nije to zasluga jedino stranke prava?

Jer bilo da je ta „većina“ sa Ivčevićem na čelu došla do namisli te se poboljša stanje učitelja samo u svrhe da se stranku prava prisili na popuštanja, bilo da je ta većina — odzivajući se upornim tražbinam — to pitanje sada izniela samo u svrhu da se predobije i učiteljstvo proti pravašima, zar u svakom slučaju nije zasluga stranke prava što se barem na rječ i od te „većine“ misli udovoljiti učitelstvu?

Ili bi se mogao naći koji učitelj, da bi mogao vjerovati, te bi se da- našnja većina sabora u Zadru i osvr- nula na zahtjeve učitelja, kad tu ne bi bila jaka, odvažna manjina od koje se „većina“ strašno boji?

Mi smo uvjereni da razumno učiteljstvo neće nasjedati, nego da će i ono sa ostalim narodom tražiti što i stranka prava. U tomu je prava jezgra i njihovog pitanja.

Osvjedočeni smo da zaključcima uprave stranke prava započinje novo, bolje doba za Dalmaciju. Tu više iz- laza nema: stanje u zemlji mora se poboljšati.

Čim prije tim bolje. Nikakve hi- rine, nikakve odhajerije nisu više mo- guće. Preko na našu zemlju i na- predku hrvatskog naroda je nam na- vieštena od neprijatelja, a mi smo tu borbu prihvatili i hoćemo da ju do- končamo.

Zaključci stvoreni u Spljetu u četvrtak početak su zadnje bitke u Dalmaciji sa svim udruženim slavo- srbskim samoživcima.

Predplatite se na „Hrvatsku Rječ“!

Mene odnemoglo, a njega ne pomoglo.

Napisao don Marko Vežić.

Ja kod prve kuće, da ću u selo k Pavliši, da ih od sedam djela „milorsgja tjelesnih“ obavim peto i da se raspitam za njegovo zdravlje, a ono izlize iz svoje po visočije kule i k meni se uputila Ja- kovica, udovica pokojnoga Mije Orije, a zakonita i po ocu i po majci sestra Pavliše Raka. Preko jačmaka je pretrijeta iz- neseni i otrličani koparan pokojnoga još muža. Zli su bilježi mrke kukuljice i sputa se ja prisjetih, da se ona oborila i poru- šila za živim bratom, kad odavno pože- ljela svoga drug.

Da kako tamo, Jakovice? Je li baš onako, što po selu govore, da je smjesta Pavliši pritužilo?

— Vjeruje, oče, jedinog duši, slabo, da ne može gore — treskultjivim će gla- som ojačana njegova i jedina sestra, a suza joj se, kolik zrač kukuruza, niz o- braze otrže, ko da mi se nadala i mene išćikala.

— Lako je, moj don Marko, sirotu uciviliti, a mene i pogotovu, kad se pro- mislim, da ođ one salivene peče i u je- dnome komadu nema sada već crna zemlja. Da je barem bolovao i bocom se rvoa, ajde je; barem bi se u kojoj stišala moja žalost, već od zdrava pa povajlen dub, gdje pao, tu i ostao. Ma da on može

sobom ganuti, van, ko povijeno dijete, nigdje sebi pomoći. Troje ih sveger nad njim vižli i vrše, da ga okreću i prevrću.

— Zlo je, moj oče, zlo, a gdje je zla, tu je i zle željadi. Neka tko govori, što hoće, ja jednu te jednu, pa me sade Bog pokarao, i velju, da to nije bez ne- kih, kad se obazrem na ono satrveno zdravlje, ko u stupi uvajlano. Već što mo- žete, oče, pomozite, pomoglo i vas Ime Isusovo, jer, da nije glavice, ne bi bilo djetinje grobnice; da nije zlih očiju, ne bili ja evo za bratom svojim svoj svijetli jačmak tuzgavom koparaninom zastirala.

Zmije su mene otrovnicu udjale, pa se i hude guštarice bojim, i zbogov svoga sam se pokojnog rajnika topila, a zmije se hvata- la, da se ne utopim, a kamo ne ću misnika božjega, da mi ne pomrča moje žarko sunce, Pavliša moj . . .

Nek i nije beg, što su ženske suze, opet ja koracim i uspredan sebe učer- šćivam, da megjer uzabljil u Pavlašinoj kući begluka nema, kako ovo svijet, tridni su, gaće i halače.

Sve je u Rakovoj kući na Pavliši, ko i u tankoj igli konac konca. Da bude djetetom otišo s ovoga svijeta, ni što, osim duše, na njo donio, pa ni sa njega ponio. Nu Pavliša je iza oca ostao sirotu uza sirotu, uza Jakovicu, jedinu sestricu i bez oca i bez majke, kad ovu ni ne u- pamtio, a iza njega, osim Boga i svoga siromaštva, očutio, da je bez čega živa

na ispečenju ovoj i sprženoj zemlji, već uz rgju kumu, a uz nevolju drugu.

Nu neka dijete — mladost prihvaća, a starost shvaća — i dijete prihvatilo i utuvalo, da gdje se Bog moli, a pošten ljudi slušaju i nasljeduju, tu i lijštak Bo- žjega milorsgja grije i pripriče, te ga se i Pavliša išćekao i izdovoljio.

Prigno se on radu, štednju prigrijo i objljubi, ko i njega dociglo u selu, koje se poštenjem hvali i sebi ga prigriče, te goni danas, ne popuštaj sutra, Pavliša je sa sebe sagnu gubu neimatluka, tutu- štvo iz kuće progno, sestru iz poštenja i siromaštva u poštenje i u težačku dobro- stavnost udomio za pokojnog Miju i jedan se više, nego se zna, da se i Raci u selu broje, čovjek među ljudi svrsto.

Što progje preko deset zubi, to ode preko deset brda, pa nek ode i ova moja. U Pavlišinoj kući zdrav Pavliša, svi su zdravi: opustio — sačuvaj Bože — Pav- liša, opustila i Rakova domaja; a kad ćeš uvijek bolju čuti nego reći, ove čuj, zašto.

Pavliša je namakao žitka, radne se ruke izrodilo i podgojilo, samo ti je ta, da nema već jedna pamet; jedan je Pav- liša, oko koga se sve, ko oko stojne i utvrgene stotine, vrti i okreće: jedan je Pavliša, da kućom upravi i reda joj daje, jer gdje nema reda, tu su dva hajduka, a devet je kapetana.

Tri su u njega sina, da tri smilja-

nića bez pokisla perja za kapom i je li na težačkome tegu, ili je u momačkome kolu, svugdje se tri lijšaša prvi prozivilju i prvi odazivilju. Opet Ružica, majčina je mazunica i još je olomani ona iz kuće prognala čobanče, golo najmenče, jer tu- gjin ne ljubi tvoga, niti mu se da zviž- dati, da za njim ovce krenu, a Ružica bi za svoje i najgubavije šilježe i desnu golu ruku u živu draču zavrila. Pa je i ta, da u Mandinu pitariću buja busić smilja i Ružici izmjena, kad je zapanne, da s ma- terom kućne posle u polak začne dijeliti, priskočiti će u to, kad žensko ko iz vode gjsia, najmlagja, Matijica i majčina mačica.

Pa da se na toj Pavlovoj pšeničnoj pogači skori deset tvrdih kora, ta smrt Pavlišina po zlu postu sve to nizbrdo sko- trlja . . .

S ovim zavedenim i mutnim mislima štampam se ja i naprijed ljuljav koracim i jedno se prenuh ispred Pavlišinih vrata na oboru, a ni tu ne bilh, već glavom ovrat, da se netko iznutra ne nakašlja, a sad se ja prisjetim, da sam živ i živa oblazim.

S hvaljen Isusom uprcam na kućna vrata, a cikom iza njih Pavlišina ložnica. Suspregnem zeru na se, jer mi iznebuhla u razvodnjelju tmciz zasnijetilo oči, a netom ostupila mračila, prva mi bi na razgali, da okom vrcim k uzglavlju, gdje se povise Pavlišine glave skršena i u kovčraž savita skupila kamena Manda.

Ni polovica je nema od nekidan, jer što radost za godinu dana nagne na te

mesa, to će žalost u uru umerati. Odrvenila je ona ongje, da ne znaš, koga žešča trza boca, je li Pavlišu u ložnici, ja li mu odanu družicu nad ložnicom. Niti—što reku — viri, ni piri, već očima okamila u svoga vojna, a ustima, bi reći, srce i ko na smrc isteže ljute Pavlišine bolesti, da njima obavije otrovano srce svoje, nek i ono puca, jer šta će srce, kad nema koga ljubiti!

Poniže, u osjenu Mandinih jada i po- krijanih grana njezine čiste i žarke ljubavi, leži povajlen jablan njezine sreće i ponosa, njezin Pavliša.

Raznauznačen se opružio odrunuta brječina, da ga je puna pucata prostrana težačka postelja. Ono sokolovo oko, što na dalečine proziralu i lučilo dobro od zla, da se na prvome paji i sigra, a drugome unginje, pomučeno se ko o grede ponak posteljom objesilo. Još iz njih vatra vrca, ali to nije vatra zora Pavlišine snage, već raz- režene poganice; po čitavu se kipu razlila i tuda nadvo probija, jer i jednim okom vida i žmire, da je Pavliši vatra i ognjica, ko, osim krsta, na paripu.

Ma ka besa što i voda u baretni; niti grije, niti raslagajuje, već živo usmrđi, a ovgje se — smišljam se ja — hoće i srca i ljubavi, pa što mogu i ne mogu, uprem ja svom snagom, da braskim i misničkim razgovorom razagnem timurnu tuge i očaja . . .

(Nastavit će se.)

Sastanak pravaških zastupnika u Zagrebu.

Dne 12. o. m. sastaju se u Zagrebu pravaški zastupnici iz svih hrvatskih zemalja. Ovaj sastanak u skladu je akcije, koja dovela do jedinstva pravaša, sa jednim ciljem: okupljanja i slobode raztrganih udova Hrvatske.

Kada je ono pred 50 godina granulo sunce ustava, dalmatinski Hrvati, u teškoj borbi s protivnicima aneksije, nalazili su mjesta u hrvatskom saboru, na njegov jednodušni poziv. Kasnije razni domaći i vanjski dušmani htjeli su da nas Velebitom ograde i da rieke, što spajaju carstva, narode i kulture, budu granica jednokrvne braće. Ali stranka prava rušila je sve te ograde, zatrpavala je sve te granice, ne priznajući medje zajednički težnja osnovanih na narodnom načelu i historičkom pravu, nikada utrnuto.

Na sastanku u Zagrebu nač će se na okupu predstavnici velike većine Hrvata Istre, Bosne, Hercegovine, Dalmacije i Banovine. Bit će to neke vršni pravi hrvatski sabor, pravi dostojni i vjerni reprezentant hrvatskog naroda, na okupu u pristolnici, da digne hrvatsko pitanje iz mrtve točke do koje ga dovedoše raznovrstni slugani tuđinskih vlada i tuđinskih uplava.

U one važne dane oči celoga naroda bit će uprte u Zagreb, gledajući u njemu središte svojih težnja i čekajući od njega kažiput za nove borbe i nove pobjede.

Konfiscirani dalmatinski novci.

Zadar, 4. siječnja.

Primamo od upućene osobe ove redke, koji bacaju lijepu sliku na prijašnju upravu u Dalmaciji pod triumviratom: Nardelli-Tončić-Ivčević.

U proračunskoj razpravi zastupničke kuće zastupnik dr. Laginja spomenuo je da se u Dalmaciji za razne gradnje po jedanaest za godinu 1910 i 1911 imalo izdati više nego se je izdalo. Dr. Laginja reče, da se je kroz ovo vrijeme izdalo subuzbu jedan milijun kruna manje, nego je namjerenosti imalo izdati. U ovom je slučaju govoreći o izdatim novcima u Dalmaciji. Oni su vladine strane u parlamentu nije se ni pokušalo pobiti ove tvrdnje članova „Hrvatsko-slovenskog kluba“. Već sami vladin muk je karakterističan. Sada se saznaje, da su u navodi Laginje i Dulibića po sve istiniti. Nardelli i Tončić nisu se, i ako je prošle godine vladao glad u Dalmaciji, starali, da narodu dadu zarade, da se kroz prošlu godinu i po potroši za radnje onaj novac koji je parlament odobrio vladi.

Nego dok njima nije ležala na srcu dobrobit naroda, čudit se je dr. Ivčević, kojije znao za odobrene svote proračuna, da nije kao predsjednik Zemaljskog Odbora poticao bivšeg namjestnika da se daje narodu barem kod gradnje puteva zarade.

Dalje je po članove „Dalmatinskog Kluba“ karakteristično da njihov odaslanik u proračunskom odboru dr. Melko Čingrija nije ni jednom riječi spomenuo ovu aferu. Najinteresantnije pak da nijedan od članova „Dalmatinskog Kluba“, koji su u parlamentu govorili za vrijeme proračunske razprave, nije se dotakao ove činjenice.

Za ove posle Nardellija i Tončića znao je i dr. Čingrija i dr. Smodlaka, a ipak ni makajeta o tomu u parlamentu. Bila im je pružena zgodna prilika, da opravdaju što bolje njihovo stanovište proti vladi. Toga nijesu učinili. Oni se uhvatili željeznice. O konfisciranom za Dalmaciju određenom novcu sa strane parlamenta — nijesu smjeli ni beknuti u parlamentu, i smiešni opozicionalci, jer se je radiilo o tomu, da ne kompromitiraju Nardellia-Tončića i Ivčevića.

Smodlaka je dužan biračima odgovor, radi kojih je razloga u parlamentu prešutio ove stvari, on, koji se hvata, da je u državnim proračunima našao, da je Dalmacija aktivna. On je, kada je tako dobro proučio državne proračune, morao otkriti i ovu Nardelli-Tončićevu brigu za Dalmaciju, pak sad je na njemu red, da kaže narodu, koji su ga razlozi prisilili, da je istu hoćimie prišutio u zastupničkoj kući. Uvjereni smo da Smodlaka ne smije na ovaj upit dati odgovor. U ovom mu je poslihma vezan jezik.

Između Hrvata i Talijana u Istri.

Pišu nam iz Trsta 1. siječnja: Jučer su hrvatsko-slovenski zastupnici nastavili pregovaranja sa talijanskim zastupnicima pod predsjedanjem namjestnika principa Hohenhofa radi utanačenja programa rada istarskog sabora. Prama onomu što do sada izbilo na javnost, hrvatskim je zastupnicima u zajedničkim sjednicama uspjelo u svim pitanjima dokazati labavost talijanskih tvrdnja. Sjednice, tri do sada na broju, bile sa veoma zanimive. U njima je dr. Laginja vodio glavnu riječ. Nadasve u pitanju radiobne občine po narodnosti. Talijanci su tvrdili, da se sve one občine, u kojim n. pr. ima pet šestina Hrvata i Slovenaca a tek jedna šestina Talijana, odnosno politalijanskih Slavena, imadu proglasiti dvojezičnim. Dočim za občine gdje Hrvati i Slovenci u občini imaju je dvojezični, ali ne u inještu gdje sielo občine nego u okolici. Talijani zahtjevali, da se ove občine imadu proglasiti talijanskim — jer da oni plaćaju mal ne cijeli porez za občinu. Ovim njihovim nazorima oprieše se Hrvati. U školskim pitanjima Hrvati su izneli na tapet sve šikanse sa strane Talijana. Oni ih nemoguše pobiti. Još se nezna kako se je rješilo pitanje stenografiranja hrvatskih govora izrečenih u saboru, kao ni pitanje, da li će u buduću hrvatski podpredsjednik smjeti voditi saborske sjednice i u saboru govoriti hrvatski.

Iza jučerašnje sjednice prosuše se glasovi, da će se istarski sabor sazvati svakako.

Uspjeh zemaljskog savjeta.

Sarajevo, 4. siječnja.

Osim saborskog predsjednika Vojislava Šole, podpredsjednika dra. Nikole Mandića i željezničkog referenta inženjera Simića povratili se kućama ostali članovi zemaljskog savjeta, koji su ovo dana obavili u Beču. O njihovom boravku u Beču saznaju se sljedeće potankosti:

Zemaljski savjet je u prvom redu predao barunu Burianu jednu spomenicu u vojničkim pitanjima. Burian je primio memorandum, da ga podastre austrijskoj i ugarskoj vladi. Sadržaj je ovog spisa veoma važan po bosansko-hercegovačku politiku. U njemu se laži, da se u glavnoj tačkama promieni zemaljski statut, da se Bosni i Hercegovini podieli pravo u svim Manarkiji zajedničkim pitanjima suodluživati; da se u zemlji učine vojnička pošta; da se u Bosni i Hercegovini iz zajedničkih akcija dopita dohćina svota, kojom bi plaćali kamate i amortizacionu kvotu za one zajmove, koji su bili učinjeni za gradnju stratezične željeznice Sarajevo do na istočnu granicu i onu od Gabele preko Huma na Trebinje.

U memorandumu su potanko obrazloženi svi zahtjevi zemaljskog vijeća. Iste je tiskan u njemačkom i u mađarskom jeziku. Na početku glavne sezone delegacija bit će razdieljena među sve delegate. Članovi zemaljskog savjeta imali su u Beču više konferencija sa barunom Burianom u pitanju željeznice. Između savjeta i zajedničke vlade bio nastao mali konflikt. Vlada je tražila od sabora da ima poprimiti osnovu o gradnji željeznice Banjaluka-Jajce, te je bila izjavila, da će austrijska vlada, iza kako se ova osnovu primi u saboru, započeti gradnjom pruge Bujino-Prozor-Aržano. Zemaljski savjet nije bio proti tom gradnji. On se uzprotivio načinu, kako bi se imala ta gradnja proizvesti. Stavio se je na izpravno stanovište, da ni Austrija ni Ugarska na bosansko-hercegovačkom zemljištu nemaju ništa poduzeti, a da se o tomu sabor ne izrazi, odnosno a da sabor dotičnu gradnju ne odobri.

Nakon oduljih naprezanja došla su gospoda u Beču do uvidjenja, da je jedino stanovište zemaljskog savjeta opravdano. U tome se smislu složili. Zajednička će vlada podastrieti sabru zakonsku osnovu o gradnji željeznice Bujino-Prozor-Jablanica itd.

U ovom su smislu članovi zemaljskog savjeta predali drugi memorandum barunu Burianu.

Proslava ponovne pravaške pobjede u Opuzenu.

Opuzen, 1. siječnja.

I kao što unapred znajamos i pisasmo, pošteni demokrati naš pod svojim

vodjom Omanom niti se ne prikazaše u izborima. Tim su pred čitavom Dalmacijom javno posvedočili smrt svoju, a nama pravašima dali najbolju zadovoljštinu iz prvih voljom Machiedovom uništenih nam izbora.

Tu pobjedu našu proslavimo jučer na svečani način, združiv u isto doba i veselo Silvestrovo i pohvalu staroj, a počast novoj obćinskoj upravi.

Sa svih vrhunaca okolnih brda sjale su sjajne luči, odliegao je gromki tutanj mužara. Vidjelo se, da čitava občina združena slavi jedno veliko slavije pobjede misli hrvatske i kršćanske.

Naš Opuzen napose je to pokazao. U predvečerje skupio se je čitav — osim onih 13 demokrata — na plokati našoj i svi pod barjakom krenusmo mjestom pjevajući vesele davorije, ključici stranci prava, budućem načelniku Sariću, dosadašnjem načelniku Vlahoviću, dru. Drinkoviću itd.

Sve je bilo oduševljeno i takav ophod bio bi na čast i mnogo većem mjestu, nego li je naš Opuzen. Više stranaca, koji su nas počastili, čvili su se i čudom su isticali, kako do sada nisu mislili, da je pravaška svijest u Opuzenu tako živa. Najljepši momenti ophoda bili su pred kućom siedga dosadašnjeg načelnika Vlahovića, te na koncu obhoda, kad su učestnici skupili se u dvoranama čitaonica i pred njom.

Tu se prvi podigao da govori obljubljeni budućni načelnik Sarić.

Svak ga je tako rado slušao, osobito kad je čitao i komentirao lažni brzojav „Slobode“, te kad je rekao: „neka se deset puta ponove izbori, deset čemo puta na mezevo, al vazda čemo pobiediti“. Dragi nam Ivan Matić, komu skoro sva djeca leže u kući teško bolestna, došao je ipak i govorio je baš o tome, kako je većina naših birača ostavila domove svoje, u kojima leže bolesni dragi njihovi u ospicatu. Što no sada haraju, te su ipak po ovom zimskom vremenu dohrlili tako rado da dadu glas svoj za pravašku pobjedu.

Govorili su zatim d.n. Vinko Brajević, d.n. Ivan Tambunović, dr. Mato Dražić i dr. Ambroz Dražić.

Uz takove govornike može se pojmiti kakovo je oduševljenje vladalo! Osobito se je svidelo gov. dra. Ambroza Dražića, koji se je iz Sarajeva slučajno među nama našao, jer nam živim riječima prikazao misao pravaških potakao nas, da ustrajemo u borbi i pobjedama.

Pjevanjem „Liepe naše“ razidjismo se, pa u tom času dali smo osobito odmeća ljubavi prema misli pravaškoj i prema načelniku Sariću. Razveselili su nas i toliki brzojavi pozdravi, osobito našeg dičnog predsjednika Prodana, te naših zastupnika Drinkovića i Klarici.

Neka protivnici naši pjesnel! Mi se njihova besna ne bojimo, jer svakim se danom osvjođujemo, da je budućnost naša. Laži, kojima se oni služe, da prikriju sramote svoje, ne mogu više, da postizavaju sramotnih svrha njihovih. Besramnici! Imadu još srca, da dolaze i pregledaju izborne spise. Neka ih pogledaju! Neka urade stotinu utoka, utoci njihovi ne mogu da budu nego same laži, kao što su laž brzojavi njihovi, kao što su oni sama laž.

Machiedo i svi njegovi saveznici došli su; uzaludni će biti trud njihov, uzaludno izrabljivanje znanja. Pravaška misao ne da se i nikada se ne će skućiti. Opuzen je to kroz zadnju godinu već četiri puta pokazao, a pokazati će i vazda, kad god to bude potreba.

Opuzenski pravaši.

„Reichspost“ o izborima u Opuzenu.

Uvaženi bečki list „Reichspost“ u broju od 27. prosinca donosi sljedeće: „Napadaj na obćinsku autonomiju u Dalmaciji.“ U Dalmaciji vlada veliko nezadovoljstvo i zlovolja s toga, što namjestništvo i Zemaljski Odbor iz stranačkih razloga podupiru liberalno-prodiranje u zemlji, a na štetu stranke prava, koja obuhvaća radikalne i kršćanske elemente.

Osobito je radi toga okrivljen član Zemaljskog Odbora Dr. Machiedo i bivši namjestničtveni podpredsjednik Tončić.

Između ostalih stvari radi se i o dogadjajima u občini Opuzen. U ovoj pripada velika većina birača stranci prava pod vodstvom Iva Sarića. Pred nekoliko mjeseci vodili su se opć. izbori, kod kojih je stranka prava pobijedila većinom od 500 glasova. Budući su pak neki liberalci

ustvrdili, da oglasili o izborima nijesu bili redovito proglašeni, to su izbori bili uništeni. Kod toga je uništenja bila općepoznata svrha pripomoć pobjedjenim liberalcima. Oni su se medjutim na sve načine sa Dr. Smodlakom i Machiedom trudili, da vodjenje ponovnih izbora bude predano političkom komesaru, a ne dosadašnjoj obćinskoj upravi. To se je također i zbilo i tim se je povriedila obćinska autonomija. Ipak sav taj trud je posve uzaludan, jer on srećom može samo, da još većma ojača uspjeh stranke prava (što se je i zbio!).

Iz grada i pokrajine.

Dr. Raimundo — biskup? Primamo od osobe izvan našeg uredništva: Iza imenovanja šibenskog biskupa čulo se je govoriti da će hrvatskom biskupu Zaninoviću biti dodieljen pomoćnik biskupom kod jure successionis. Za ovo mjesto dolazio je obzir sadašnji makarski posvećeni biskup dr. Carić. Na njegovo mjesto, govorilo se je, da je imao doći prof. Truta. Na jednom su zakrila sva ova nova imenovanja. Sada se pak saznaje, da su se neki prijatelji dr. Raimunda Maroeviča zauzeli u Beču kod odlučujućih činbenika, da se njega imenuje biskupom koadjutorom na Hvaru. Izgleda da nijesu bili dobre ruke. Odvratilo im se je, da je ovo mjesto već odredjen jedan drugi crkvošnjak. Oni onda navallili moljakanjima, da se don Raimunda imenuje biskupom za Makarsku, kad dr. Carić bude imenovan biskupom pomoćnikom. Obzirom na političke odnose u Makarskoj odvratilo im se je, da bi don Raimundovo imenovanje posvećenim biskupom moglo u Makarskoj kod pristaha obih stranaka naći na neodobrajanje. Kad su don Raimundovi prijatelji za ovo sve saznali, rek bi da su se obratili u Rim za pomoć. Što je Rim odvratio na njihove molbe, to je još tajna.

Odкуп od čestitanja. Dr. Filip Smolčić, liečnik-ravnatelj pokrajinske bolnice u Dubrovniku, poslao je preko našeg lista K 10.— za „Ubožki Dom“ u Šibeniku u ime odkupa čestitanja o novoj godini.

Knin za učitelje. Pišu nam iz Knina: Učitelji su se kninskoga kotara, na zadnjoj svojoj skupštini, odlučili na skrajnje korake. Ovo je opravdano sa njihove strane — i ako rizično sredstvo.

Nije se pohvale vredno u ovoj stvari, to je, da je građanstvo maloga Knina za učitelje toliko, da hoće da ublaži tegobe učiteljima, late li se svi ostri škara. Naime: preko dvadeset odličnih građana upisaše se u društvo kao članovi podupiratelji, tko sa 2, tko do 5 kruna mjesečnih, a dva kao članovi utemeljitelji su 100 ili 150 kruna. Suvise, građanstvo se kninsko izjavi gotovim podpomoci učitelje svoje u slučaju štrajka brašnom, žitom, odielom i drugim potrebnim stvarima!

Evala kninjanima! Nek se i drugi na njih ugledaju, te potpomognu da se popravi bjedno stanje naših učitelja.

Vrgorska Krajina, 2. siječnja: Na zadnjoj sjednici obćinskoga vijeća naš se je načelnik mali Mate zahvalio starim vijećnicim, među kojima je bio jedan učitelj i dva župnika, te kao nehotice požalio te neće biti sretan sa dojučim vijećnicim, da budu ljudi od oka kao stari, a pozvao opet vijeće za 30 ovoga, te da će se tada od srca alaliti sa starij.

Pa istina je mali Mate, da ste sada obkoljeni drugičjim elementim, ali mi Vas nje ipak razlikovali od njih je vaša to želja i bila. Da nisu baš ljudi od oka, to su pokazali i s onim, Vama dobro poznatim činom, koga se stidimo u javnost turati, kad no bila ona visokopoložena osoba u Vrgorcu, radi česa i Vi ste se jamačnomo morali barem zacrijetiti; i da li ste pak kakav korak proti tomu poduzeli nama nije poznato, jer doisto nebi se bili puno mučili da moralne i faktične aukture iznajdte. Vi ćete valjda biti tomu obiki još od izbora za carevinsko vijeće, kad se ugledna željad i svi župnici vaše krajinje, bili pod Vašim očima najsravnije insulirani, a na dan izbora baš vaš župnik i druge osobe istim vječiem posipani, pa se na to ne osvrćete. Za danas dosta, a drugi čemo put o zadnjoj se sjednici više zabaviti pa i o povišenju plaće propalom nadlugaru a neposposobnom nadcestaru.

Red i rad pučkoga paše u Igranim. Iz Makarskog Primorja o Vodokršću: Koliko dobra može da učini jedan pučki učitelj, kad sudušno i učeno vrši svoje

dužnosti, ne treba kazivati, to je svakom jasno, kao što je jasno i to: koliko prouzrokuje i kako grđno upliva na mladosti nastavnik nemaran, zapušten, bezdušan. Eno nam krasna i govoreća primjera u školi Petra Antičića u Igranim i vrbacim je poznato, da je taj razvikani pučki dobrotvor od godinina i godina, a ne od jučer svoje školske stvari o čeranj objesio. Da je krlat, a ne onako težak kako je, on ne može nikako doprieti se i zere bavi sa pučkom nastavom a pogotovo ne sa uzgojem mladeži. Na njemu je občina, blagajna, dućan, uljarna, štornica; on je vazda po pravdam, sastancim, dernećim, siešim, noćnim i dnevnim pijankam; on je bogoviti dan zaposlen utocim, obćužbam, denuncijam, dopisim, člancim, letcim, brošuram, pjesmam, matriculam, kršćenicam, osmrtnicam, molbam. Sve ovo više njemu koristi prinosi nego li škola i najam kuće. Kao čeljade, koje ni na Božić mira nema niti sa ukucanim voštenicu pali, on svašto udara i svačim razmeće. A sta da rečemo o njegovim neumornim nogam? Je li te putniče, kopnom ili morem put nanio; kazuj more, a lagati nećeš; koga si na putu sreo i na mulu viedo? Od Brela do Gradca mogao si se nagledati u svako doba i po svakakvom vremenu divne figure Petra Antičića.

Nego pitanje je: tko meštra u njegovoj tolikoj odsutnosti zamjenjiva? Kroz zadnji na pr. mjesec dana Antičić je što u Zadru, Splitu i Makarskoj, a što drugom bio odsutan celih deset dana i to: 5, 14, 15, 21, 22, 23, 28, 29, 30 prosinca i 2 siječnja. Mi smo ga tekom godine 1910 i 1911 vijeđevali po tri i po četiri dana na sedmicu u Makarskoj; a gdje je Gornje Primorje i sela makarsko-primorske občine? Mi ne možemo razumjeti: kako sve ovo Antičić prolazi i kojim se on svecima, a da mu ovako svaka pali, moli? Ovo je sve javno, za ovo svak znade, pa ipak taj delija od godina priča i nebu i zemlji sa zadovoljstvom svih nadležnih vlasti. Valja reći, da jest nešto što ga tako kreće. Nu kad meže neka mu tako bude; mi samo nižemo činjenice, u nadi da nam pusti Petar neke zamjeriti, jer i on tudje korake broji i dugim kobasićem u sviet tura, a sve oslojeno majstorlukom i proračunanim ciljevima, ne bi li mu se prepone s puta makle, da on može bolje i bez zapreke goniti svojou. Nek ne misli Pere da ga ovim „denunciramo, jer mi znamo da se o njegovou kožu ne može zadržati naše puščano zrno, kad imade toliko branitelja; mi pučali ne pučali, meštar tvrdji i hrabreniji, ko kad su mu utvrdě svom mogućom zairom obskrbijene. Nju ipak mi radi Petrovih delielj kumova nećemo mu ostajati dužni, pa lud puklo da puklo.

Primamo iz Kljaka: Pri otvoru naše blagajne dne 17. prosinca za tajnika iste bio je izabran Gabela Joso, što je sjegurno nehotie ostalo u peru Vašem dopisniku iz Drniša, pa Vas molimo da uvrstite naknadno.

Iz Knina pišu nam: Vriednoga učitelja Stevana Dabić-Bečkera, predsjednika učitel. društva u Kninu, zadesila je velika nesreća i žalost: da mu je umrla domaćica tragičnom smrću. Vječni joj pokoj!

„Chantecler“.

Ljubav u carstvu životinja.

U oči premiere u Šibeniku.

Dojučeg tjedna Šibenik imat će priliku da gleda ovo velebno djelo najvećeg živućeg dramatskog pjesnika Francuzke Zmoudca Rostanda, Auktor „Cirano de Bergerac-a“ i „Agilon-a“ dao nam je i himnu slobode i ljubavi u carstvu životinja, domio je na pozornicu ljude u životinjskom kostimu, kokote, fazane, kosove, mačke, stavljue što govore čovječjim jezikom.

„Chantecler“ naime znači u francuzkom jeziku kokot (pjetlo). Kokot je junak ove Rostandove komedije, i ciele radnja odigrava se u carstvu životinja te čemo gledati giumce kao kokote, pse, kokoši, mačke, fazane itd., a ciele pozornica bit će uređjena kao dvorište, šuma, vrš, sa stajama, kretkama, kokošinjacima. U samu radnju uvodi nas prológ koji tumači što se za zastorom u carstvu životinja zbiva.

Prvi čin (Večer fazanke): Brbljave kosoči vode razgovor. Kos pjeva idiličnu pjesmicu te im se podrugiva. Dolazi golub listonoša, da vidi Chanteclera, o čijoj slavi pronio se glas po cietoj zemlji. Lep-tir dolazi u pogibeli, da pane u djeca-

kovu mrežu, al' u tom času čuje se iz daljine: Kukuriku! — Chanteclerov kukuriku — i leprir spašen je.

Chantecler dolazi i sred udivljenja ljubiva i izrugivanja kosa pjeva u otvorenom, u kojoj veliča sunce kao ono koje daje život svemu („Plamti, dsvjetljaj, goril!“) Kokoši hoće da saznađu, odakle kokuću taj pjev, ali on brižno čuva tajnu. Dolazak automobila potjera u bieg kokuši, pas Pathoua ljubi Chanteclera i govori piev i veli mu, da se ne pouzda u mačka i kosa, jer su izdajice. U to puče puška i pred Chanteclera pade jedna fazanka. Chantecler misli da je ono mužjak, pa mu nudi svoju zaštitu protiv lovaca i sakrije fazanku u kućicu psa Pathoua. Kad saznađe, da je ono ženka, puče joj udgarati, nu ona misli samo na slobodan život u šumama, kamo bi htjela da se vrati. Kako je mrak već pao, Chantecler određuje da svi idu na počinak. I fazana prima gostoprimstvo.

U gluho doba noći čuje se lepršanje krila; dolaze protivnici Chanteclerovi, urotnici, i snaju mu smrt. Ali fazana čula je iz kućice Pathoua što sve urotnici snuju, i ona tek sada razumije, kako je slavan Chantecler; u srcu njenom budi se osjećaj simpatije i ona kliče: „Ja počimam ljubiti!“

Drugi čin (Chanteclerovo jutro): Noćne ptice imaju usred šume tajni sastanak. Tu su sove, mačak, kos, a predsjeda velika ušara. Pjevaju himnu mraku te viečaju, kako da unište Chanteclera. Chantecler bit će sutra večer mrtav. Faraonka prirediti će svečanost, kojoj će sudjelovati kokući svih pasmina, a među njima američanski kokot, na glasu sa svoje jakosti, koji će Chanteclera izazvati na dvoboj i usmrtiti ga.

Svi se razbjegose. Dolazi fazanka, da sazna za zaključke urotnika, ali je došla prekasno. Chantecler doleti za njom i ommamljen njenom ljepotom pjeva himnu zori, pozivajući fazanku neka promatra nebo, kako na njegov poziv bliedi. Fazanka priznaje Chantecleru, da ga ljubi. Dolazi kos, koji se divi Chantecleru radi toga, što zna uvjeriti koke, da on budi zoru i tim postizava njihovu ljubav. „Svi Don Juan — kaže kos Chantecleru — kralj tebe su magarci“. I kos otkriva Chantecleru urotu koja se proti njemu skovala.

Treći čin (Dan faraonke): Svečanost u vrtu kod faraonke. Među gostima iziđe se sav bijel, ponosan američanski kokot. Chantecler gleda ga izazovno. Dolete tri pilica, da intervjujušu Chanteclera, kako pjeva, po kojim pravilima itd. Kad Chantecler veli, da on daje pjesmu onako kao što grm ružu, i zanosom govori o

ružu, američanski kokot naruga se ruži. Sljedeći razgovor na dvoboj. Fazana pita Chanteclera, kako može da se radi jedne ruže izvrgne smrti, a Chantecler odgovara: „Kada branim cviet, branim i sunce koje mu daje boje.“

Sredi upravo umjetnički prizor dvoboja. Prekrasan ponositi poun sudac je u dvoboju. Chantecler kao da će u borbi podleći. Ali protivnik sam se u borbi rani te Chantecler ostaje pobjednik, pa odlazi sa fazankom u šumu, da ondje provodi slobodan život.

Četvrti čin (Noć slavlja): Noć je. Ptice uzdižu pjev Bogu. U toj molitvi spominju i Sv. Franu Asiskog. Zalutali u šumi dolaze Chantecler i fazanka. Chantecler čezne za domom, te govori kroz cviet zvončica sa kosom koji je u njegovom dvorištu. Fazanka čuje taj razgovor i traži od Chanteclera, da ostane uvijek uz nju, da se pače odrekne i službe glasnika zore. Chantecler obećaje da će, mjesto tripud, samo jedan put pjevati.

Žabe obkole Chanteclera i pozdravljaju ga kao kralja šume. U to čuje se pjev slavlja. Chantecler čuje ga prvi put, iznenadjen. Slavulj pjeva himnu noći, naravi, pjesmi, ali u to puče puška i slavulj pade mrtav.

Medjutim dopiru prvi traci zore. Chantecler ne opaža toga, jer mu je sakriva krilima fazanka. I kad je sunce obasjalo stablo, fazanka pokazuje Chantecleru, kako dan i bez njega ustaje, da zora sviče i bez njegova pjeva, kako bi on izgubio vjeru u svoju zadaću te se samo njoj posvetio.

Ali nenadno sa stabla odjekuje piev drugog slavlja, koji javlja: „Ta šumi je uvijek slavulj potreban“, a Chantecler mu odgovara: „Kô duši vjera, koja, već ubijena, opet uzkrisuje!“

Chantecler vraća se svom zvanju. On ne će šume žaba i lovaca. Fazana medjutim pada u mrežu, nu ona se ne boji za se, nego za Chanteclera, — koga, i ako je ostavlja, jednako ljubi — nije li pao žrtvom hitca. Al na to odjekne triumfalni piev: Kukuriku! — Chantecler je spašen!

Ovo velebno djelo davat će se u kazalištu Mazzoleni u prevodu L. Stecchetti i E. Giacinto. Chanteclera igrat će Carlo Rossapina.

Interes je velik, budući su prevodnici, ugledni talijanski književnici, uložili sve svoje sile da ovaj pjesmotvor Rostandov ne izgubi ništa od svoje literarne vrijednosti, koja daleko nadmašuje njenu vrljednost kazalištnu.

Azev otkrit.

London, 5. siječnja. Ruski policijski agenti otkrili su ovdje Azeva na seljačku obučena.

Oluja.

Geneve, 5. siječnja. Ogroman vihar bjesnio je po cijeloj Švicarskoj i polomio više od 10.000 stabala.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)

Vlasnik, izdavalac i odgovorni urednik:

JOSIP DREZGA.

Grubišić & Comp.
u Šibeniku

Odpravnstvo i stovarište za umjetno gojivo

CALCIUMCIANAMID-A

(Società anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia).

Upute i razjašnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Vrućina i žedja . . .

Oslabljen i umoran

postane svaki, koji si u vrućim danima gasi žedju sa vinom ili pivom.

Veselje za rad i jakost

očuva si pak svaki, tko popije za ugašenje žedje čašu ohladjene kave „ENRILO“.

Ovaj „Enriilo“ zavrjetak se pripravlja na posve jednostavni način. Uzmi u 1 litru vode 2 pune žličice (10 grama) „Frankovoga“ kavinog nadomjestka „ENRILO“, pusti to 5 časa dobro kuhati; kod 1. vrijetanja 1 put izmješaj, pusti zatim 3 časa, da se staloži, odlij zavrjetak, pridometni nešto sladora, te pusti, da se sve to ohladi.

1 litra te ukusne kave „ENRILO“ stoji sladorom zajedno samo

2-3 p.

Ako se sa mliekom gorka piije, jest kava „ENRILO“, (6 grama na 1/4 litre vode) izvrštan zajutruk, a također i večera

Ova kava „ENRILO“ proizvadjta se jedino u tvornici HENRIKA FRANCKA SINOVU U ZAGREBU, a dobiva se u svakoj trgovini špecerajske robe.

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U „MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA; ZA SVAKI DALJNI REDAK TO PARA VIŠE. ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST.— PLAĆA SE UNAPRED.

TKO ŽELI KAKOVU OBAVIESTI GLEDJE NAŠIH OGLASA U „MALOM OGLASNIKU“, DOBIT će ODGOVOR SAMO ONDA, AKO NAM PRIPISALJE MARKU ILI DOPISNICU ZA ODGOVOR.

NA OBALI jedno pomjeće za iznajmljiv Obaviesti. — Izučena u Trstu.

UTIJAVANJE u sjeleto obavlja vješto i brzo Filomena odova Fetela, kuća Belamarić kod Poste.

Kuća u Varošu, na tri poda, sa avijon, prodaje se obrasiti se na upravn našeg lista pod brojem 130.

Siena dobrog livadnog timano na prodaju u većim kolčinama. Možemo literovati prešano u Bilama, franko Mostine. Vodite III. Srazim prema spoznanju. Cijene umjerenе. — Uprava Gospodarstva Grubišića Mostine.

KUĆA dvokatna u prizemlju više konoba i dvorište (obala), u neposrednoj blizini mora, na lipovim grolajama na početku Doča, prodaje se. Informacije daje uprava našeg lista pod brojem 127.

HARMONIUM, sa tri registra, skoro nov, prodaje se. Obaviesti daje uprava našeg lista.

Ljekarnik
A. Thierry-a Balsam

Sve pravi sa sastavljenim raznim esencijama. Znak zastiteno.

Uvijek je korisno, opomjeniti, preporučiti, ali i najvažnije, upozoriti, da se nikad ne koristi bez upotrebe. Ova upotreba je najvažnija. Ova upotreba je najvažnija. Ova upotreba je najvažnija.

LIJEKARNIKA
A. THIERRY-a
samo prava
STOLISNA
MASTI.

Glavni izvoz:
Cijelena & Angjelo Čugarić Mostine
u F. Precedenti, Hrvatska.

Dobro se stara u svim ljekarnama. Na veliko i malo. Posrednik: Engelenberg, Trst.

OGLAS.

Javljam P. N. općinstvu da smo već započeli radom u našoj modernoj krojačnici na obali kod Hotel de la Ville, pod upravljanjem i krojenjem modernog krojača, koji može poslužiti svakovrstnim rezanjem.

Cijene su štofe i izradbe odijela veoma umjerene.

Primaju se naručbe za štofe i odijela i iz vani.

Prva Dalmatinska Tvornica
Prediva i Tkala u Šibeniku
PAŠKO RORA I DRUG.

Hrvati!

Sjećajte se Družbe

SS. Ćirila i Metoda.

Pokućstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cijene samo kod dobro poznate trgovine **A. DELFIN, Šibenik.**

tapetarska i drvovaljeholna radionica

SINGER OVI
šivaći strojevi

šivaju vezu i vrpaju.

Božićni dar

koji korist s radošću spaja.

Singer Co. šivaći strojevi diou. dr.

Šibenik, Glavna ulica.

Izvešćujte „Hrvatsku Rieč“

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Veliki nemiri u Lisabonu.

Lisabon, 5. siječnja. Biskupi ciele Portugalske bijahu izjavili da ostaju unapred potpuno neodvisni od vlade, pošto ona ne dozvoljava lisabonskom patrijarhu da stanuje u Lisabonu. Ministar pravde na to je zaprijetio, da će sve biskupe izterati iz Portugala.

Lisabon, 5. siječnja. Usled postupka vlade proti katoličkim biskupima više od deset tisuća ljudi priredilo je patrijarhu burne ovacije. Republikanci na to napadoše klerikalce vičući: „Smrt kleru!“, dočim se s druge strane vikalo: „Živio Papa! Živio kralj Manuel!“

Došlo je do velike i krvave tučnjave. Republikanci razbili su kordon policije i provalili u palaču patrijarhe. Biesna rulja navallila je na patrijarhu i htjela ga ubiti, ali ga obraniše svećenici.

Vlada je poslala vojsku koja je razjerala republikance. Ima mnogo ranjenih.

Italija i Turska.

London, 5. siječnja. „Times“ javlja, da su pregovori o miru izmedju Italije i Turske u najboljem toku.

Carigrad, 5. siječnja. Sve talijanske banke u Turskoj zatvorene su.

Pariz, 5. siječnja. „Matin“ javlja, da su velevlasti priznale aneksiju Tripolisa Italiji.

Svečanost proklamacije kršćanske vjere.

Rim, 5. siječnja. Vatikan pripravlja da velikim svečanostima proslavi jubilej proklamacije kršćanske vjere po caru Konstantinu Velikom. Talijanska liberalna štampa prikazuje, kao da je ova svečanost demonstracija proti jubileju proglašenja jedinstva i nezavisnosti Italije.

Četovanje u Macedoniji.

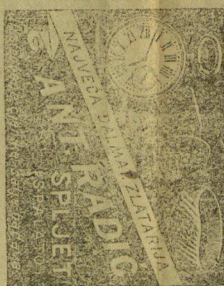
Carigrad, 5. siječnja. Porta je zaključila, da će u Macedoniji, da suzbije pogubno djelovanje grčkih, bugarskih i srbskih banda, ustrojiti protubande.

Crnogorska skupština.

Cetinje, 5. siječnja. Danas je zaključeno zasjedanje narodne skupštine.

Revolucija u Kini.

London, 5. siječnja. Kineza carska vlada zamolila je Sjedinjene Američke Države, da bi intervenirale izmedju pristaša carskih i ustaša.

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANČIĆ

VIS - STARIGRAD - VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA

ŠIBENIK.

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.

Papirnica - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igračke.

REMINGTON PISAČI STROJEVI - Vrpce i potrebštine za strojeve sviju sistema.

Specialitet: PAPIR ZA PISAČE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.

Gramofonske ploče! ODEON (dvostruk) Kruna 4. - JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

**Bolestni na plućima, na grlu,
- - na zaduhi - -**

Tko hoće da se riješi plućnih bolesti ili gubolja, pa i u težem stupnju, tko hoće da ozdravi od zaduhe, ma kako ona bila stara i čimla se neizlječivom, neka se obrati na **A. Wolffky** Berlin N. 37, Weissenburgerstrasse 79. Mnogobrojne zahvale daju jamstvo za uspjeh njegovog liječenja. — Knjižice badava.

**Marko Markovina
Spitt**
— Telefon 93. —

Skладиšte i Zastupstvo

Peći i šparherda,

Eternita - - -

Cijevi, dimnjaka i pločica
: keramike :

Stakala prostih i ornamentalnih
Papendeka tankog i debeloga

Zahoda porculane i t. d.

PRIMAJU SE I PISME NE NARUČBE IZ VANA UZ PUZEE, A POZMATIM I BEZ PUZEE DO IZMINUCA UTAJACENOG ROKA IZPLATE. ...
IMADEM VELIKU ZALUHU GOTOVIH CIBELA I RADIONICU SVAKOVRSNE OBUČE I OPEKANA. IZRAĐUJE SE BRZO I TAČNO PO NAJENIJEM I NAJRODNIJEM SISTEMU. PODPISANI SE OSOBITO PREPORUČUJE OG. ŠUMOVNICIMA, C. KRALLI VOJNICIMA, OBUČAVANIMA I FINANCIJAL. STRAŽARIMA. PRODAJE SE TAJNO I NA MJESEČNE OBRTOVE.

AUGUST ŽIGON — SIBENIK.

„Djački Dom“ u Zadru

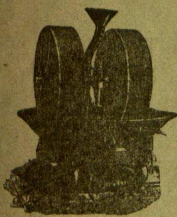
KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obiskbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpjenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravnici tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

Pravila šalju se besplatno.

Ravnateljstvo.

**ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
: : : DARSkih STROJEVA : : :**

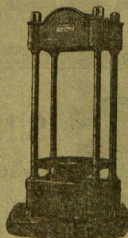
RAZASILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. :

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjecivanja po našim inžinirima, proračuni i nacrti badava.

Krondorferova
alkalička naravna
kiselica.

Dobiva se u drogariji

V. VUČICA

Sibenik

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne pruge:

- Trst—Metković A (poštanska)**
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posle podne; povratak svake srijede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B (poštanska)**
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne; povratak svake srijede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C (poštanska)**
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula (poštanska)**
Polazak iz Trsta u srijedu u 5 sati posle podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik (poštanska)**
Polazak iz Trsta svake srijede u 5 sati posle podne; povratak u srijedu u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D (trgovacka)**
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratak svake nedjelje u 2.30 posle podne.
- Trst—Vis (trgovacka)**
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudje
naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica
igračih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Više puta nagradjeno.

Šiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice
križni putevi, raspela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa
skrinjom, ne plaća naručitelj.

Papir i tuljevi za
cigarete
ABADIE
PARIS
Dobivase u svim trafikanama

Kako da se očuvamo od želudačne bolesti

Sa želudačnim bolestima i današnje vrijeme jako mnogo ljudi boluje, a da se tome pre-
sretno preporučam u zgodno doba uporabi

Dra. ENGEL'schen NECTAR

koji okrepljuje želudac i omogućuje dobru probavu, te čini svakoga potpuno zdravim. Tko dakle
želi očuvati svoje zdravlje do najviše starosti, neka upotrebljava izvrsno i hvaljevredno sredstvo

Dra. Engel'schen Nectar

Ovaj izvrsni Nectar pronaljen je od soka iz raznih biljaka pa mi šan sa dobrim vinom
Djeluje svojim sadržajem na svježost, jakost i probavu. Osim toga je izvrstan liqueur za želudac,
odnosno želudacno vino i nema nikakve škodljive posljedice. Zdravi i bolesni mogu za poboljšanje
zdravlja upotrebljavati. Nectar djeluje kod probave i prouzročuje pravilnije isoka.

Preporuča se osobito za one

Dra. Engel'schen Nectar

koji žele imati potpuno zdrav želudac. Nectar je izvršno sredstvo proti želudačnom kataru
grčevima, hoći i slaboj probavi ili sluzi. Isto tako NECTAR odstranjuje začepljenje, ukoteno
koliku srčanu kavicu, a daje mnogo bolju mimocu, tek i udobno spavanje, dočim besanost
glavobolja i nervoznost unistava. Uslijed svoga djelovanja, NECTAR na daleko uživa do-
glas, NECTAR djeluje da si kriepak i veselo.

NECTAR se dobiva u bocama za 3 i 4 K u ljekarnama Šibenika, Štjaja, Skradina, Duga
Tiesna, Biograda na moru, Vrljke, Knina, Zadra, Benkovca, Kaštelstarog, Splita te u svim većim
manjim mjestima Dalmacije i u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Također različitje ljekarne u Šibeniku 3 i više boca „Nectar“ po originalnoj cjeni u sva mjesta Austro-Ugarske

Čuvajte se patvorenja!

Zahtjevajte samo izključivo

Dra. Engel'schen Nectar

Moje NECTAR nije nikakova tajna. Sadržina mu je: Samsa 300, vinskog testa 150, malinov sok 100, crveno vino 100,
sok od jagoda 100, sok od trešanja 200, stolisnik 30, šunskog jagoda 30, pelina 30, koromač, anis, aštroperje i drugo. Zar-
je to, pametno svo skupa.

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

PGDRUŽNICA ŠIBENIK

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA V. IEDNINE, DE-
VIZE SE PREUZIMU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJUJE SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERE-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima
Izrađuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama.
Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste.
Cjene su vrlo umjerene, te domaći potrošači ne će
imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe.
se iz vana.

NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO.

LJEPOTA I UMILJATO LIČE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — SIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40
" " " " II-e " " " 1-60

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40
" " " " IV-e " " " —80

PRIJE UPORABE

POSLE UPORABE